PP5F62

14. पण्डितजवाहरलालनेहरुः

जवाहरलालनेहरुः महोदयः स्वतन्त्रभारतवर्षस्य प्रथमः प्रधानमन्त्री आसीत् । सः स्वतंत्रतासंग्रामे स्वेच्छयागतः । तदा महात्मागांधी अहिंसकान्दोलनस्य नेतृत्वं करोतिस्म ।

अस्य जनकः श्री मोतीलालनेहरुः मातास्वरूपरानी, कमलाधर्मपत्नी, इन्दिरा च एकसुता, विजयलक्ष्मीपण्डित भगिनी आसीत्। 'आंग्लदेशे' 'कैम्ब्रिज' इति विश्वविद्यालये शिक्षां समाप्य सः स्वदेशे समागतः । तदा प्रभृति सः स्वजीवनस्य लोकार्पणम् अकरोत् ।

जवाहरलालः कृपालुः, सहृदयः, वाग्मी, विधिज्ञः च आसीत्। महात्मागांधी यदि राष्ट्रपिता कथ्यते तर्हि नेहरुः राष्ट्रनिर्माता ।

नेहरुः लेखकः अपि आसीत् । तेन लिखितानि बहूनि पुस्तकानि सन्ति । नेहरुसाहित्यं लोकप्रियमस्ति । अद्यापि सर्वे तानि पुस्तकानि पठन्ति ज्ञानसमृद्धाः च भवन्ति।

सः बहुवारं कारागारं अपि अगच्छत् । 1942 खिष्टाब्दे प्रस्तावः पारितः-'भारतं त्यज' अयं प्रस्तावः देशे सर्वत्र प्रसरितः । अस्मिन् आन्दोलने नेहरुःपरिवारस्य सक्रियः सहयोगः आसीत् । बालानां चाचानेहरु अतिप्रियः।

शब्दार्थाः

आसीत्	-	था
स्वेच्छया	-	अपनी इच्छा से
आगतः	-	आ गये
नेतृत्वम्	-	संचालन
सुता	-	पुत्री
भगिनी	-	बहन
समाप्य	-	समाप्त करके
प्रभृति	-	लेकर
लोकार्पणम्	-	देश के लिये अर्पित
वाग्मी	-	भाषणकला में निपुण

कृपालुः	-	दयालु
सहृदयः	-	स्वच्छ हृदय वाला
विधिज्ञः	-	विधिशास्त्र के ज्ञाता
कारागारः	-	जेल
अपि	-	भी
ख्रिष्टाब्दे	-	ईस्वी सन् में
भारतं त्यज	-	भारत छोड़ो
प्रसरितः	-	फैल गया

अभ्यासः

1. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संस्कृत भाषा में लिखिए-

1. जवाहरलालस्य पितुः किं नाम ?
2. कमला कस्य धर्मपत्नी आसीत् ?
3. स्वाधीनभारते प्रथमः प्रधानमन्त्री कः आसीत् ?
4. स्वरूपरानी कस्य माता आसीत् ?
5. कस्य सुता इन्दिरा आसीत् ?
6. भारतं त्यज प्रस्तावः कदा पारितः ?

2. संस्कृत में अनुवाद कीजिए-

1. बालक पुस्तक पढ़ता है ।
2. वह आता है ।
3. तुम कहाँ जाते हो ।
4. श्री गुरु को प्रणाम ।
5. हम दोनों विद्यालय जाते हैं ।

PPEB7P

3. संधि विच्छेद कीजिए-

1. अद्यापि
2. समागतः
3. लोकार्पणम्

4. निम्नलिखित शब्दों की सभी विभक्तियों में कारक रचना लिखिए-

1. पुस्तक
2. विद्यालय